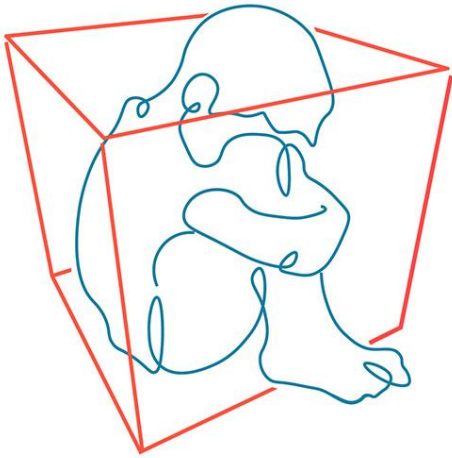

Biedriba
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

**LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA**

STARPTAUTISKA ZINĀTNISKA KONFERENCE

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

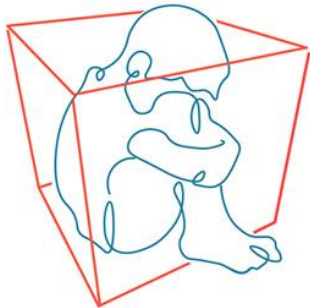
THE IMPACT OF COVID-19 ON CHILDREN:
RIGHTS AND RESPONSIBILITIES

Pandēmijas un bērnu tiesības uz valsts aizsardzību

Pandemics and the right of the child
to be protected by the State

Inguna Ebela, LU MF asoc. prof.

Glābiet bērnus valdes loc.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Bērna balss COVID-19 pandēmijā

Dear Mr. President Your ministers really underestimated the virus when it first hit the world. Please, now it's your turn to take responsibility for underestimating the pandemic.

- Girl, 15 years old, Indonesia

The Hidden Impact of COVID-19 on Child Rights

Response overview

31,683

public responses
including

13,477

child responses
aged 11-17

The study was implemented in **46** countries and resulted in the largest and most comprehensive survey of children and families during the COVID-19 crisis to date.

KEY FINDINGS

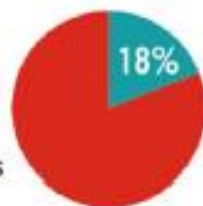
Rights to life

1 in 3 children report eating food less than before the pandemic.

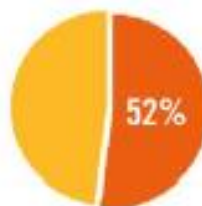

Only 18% reported no barriers to accessing food/medicine.

■ Barriers to food/medicine
■ No barriers

1 in 2 (52%) households reported that food was too expensive.

1 in 2 (55%) reported needing sanitiser or soap, and 1 in 5 reported needing water delivery.

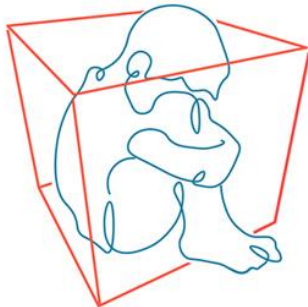
About the research

The research sampled three distinct population groups:

1. Save the Children program participants.
2. specific population groups of interest to Save the Children.
3. the general public.

A representative sample of Save the Children program participants with telephone numbers or email addresses was obtained in 37 of the 46 countries. The results presented in this report focus on data from our representative sample of 17,565 parents/caregivers and 8,069 children in our program participants group.

Biedriba
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Right to non-discrimination

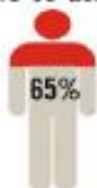
COVID-19 aggravates the conditions of the most vulnerable groups who are facing more barriers to accessing healthcare and support than their peers. Households with refugee or internally displaced person status, and urban poor appear to be disproportionately affected. They were more likely to report challenges accessing services, and more at risk of income loss, school drop out and violence.

Rights to information and be heard

Higher proportion of children in urban area (12%) vs rural area (5%) reporting "the adult do not talk to me about COVID-19"

Less than half (46%) of children said they were listened to when talking to their family about COVID-19, one third (34%) said their opinion was asked, and two-thirds (65%) were able to ask adults in their household about COVID-19.

Being listened to   Opinion was asked   Able to ask adults

Significant relationship found between children feeling worried and parents or caregivers "do not talk to me" about COVID-19.

Wellbeing

74%

of children reported feeling **more worried** than before the pandemic.

59%

of children reported feeling **more sad** than before the pandemic.

60%

of children reported feeling **more bored** than before the pandemic.

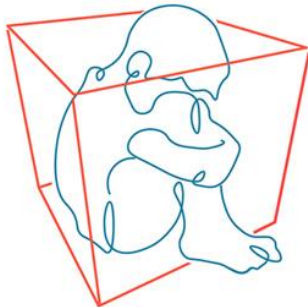
47%

of children reported feeling **less hopeful** than before the pandemic.

Right to adequate standard of living

15% living in overcrowded houses, with more than 5 people per room.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

**LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA**

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Rights to play and leisure

More than one-third (35%) of parents/caregivers reported that their child did not have access to an outside space to play, 2 in 5 (42%) children reported playing less than before the pandemic, 1 in 2 (51%) children reported doing more chores than before COVID-19, 1 in 2 (48%) children reported caring for siblings more than before COVID-19.

Freedom of Association

More than half (54%) of the children reported not keeping in touch with friends.

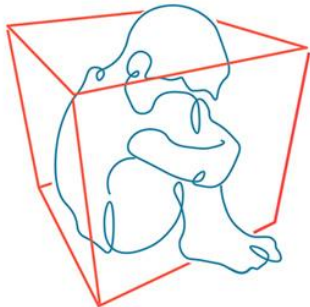
54%

Disabilities

Almost

1 in 10

amongst the parents/caregivers with disabilities had to separate from their children due to the outbreak of COVID-19, twice as many as those without a disability.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

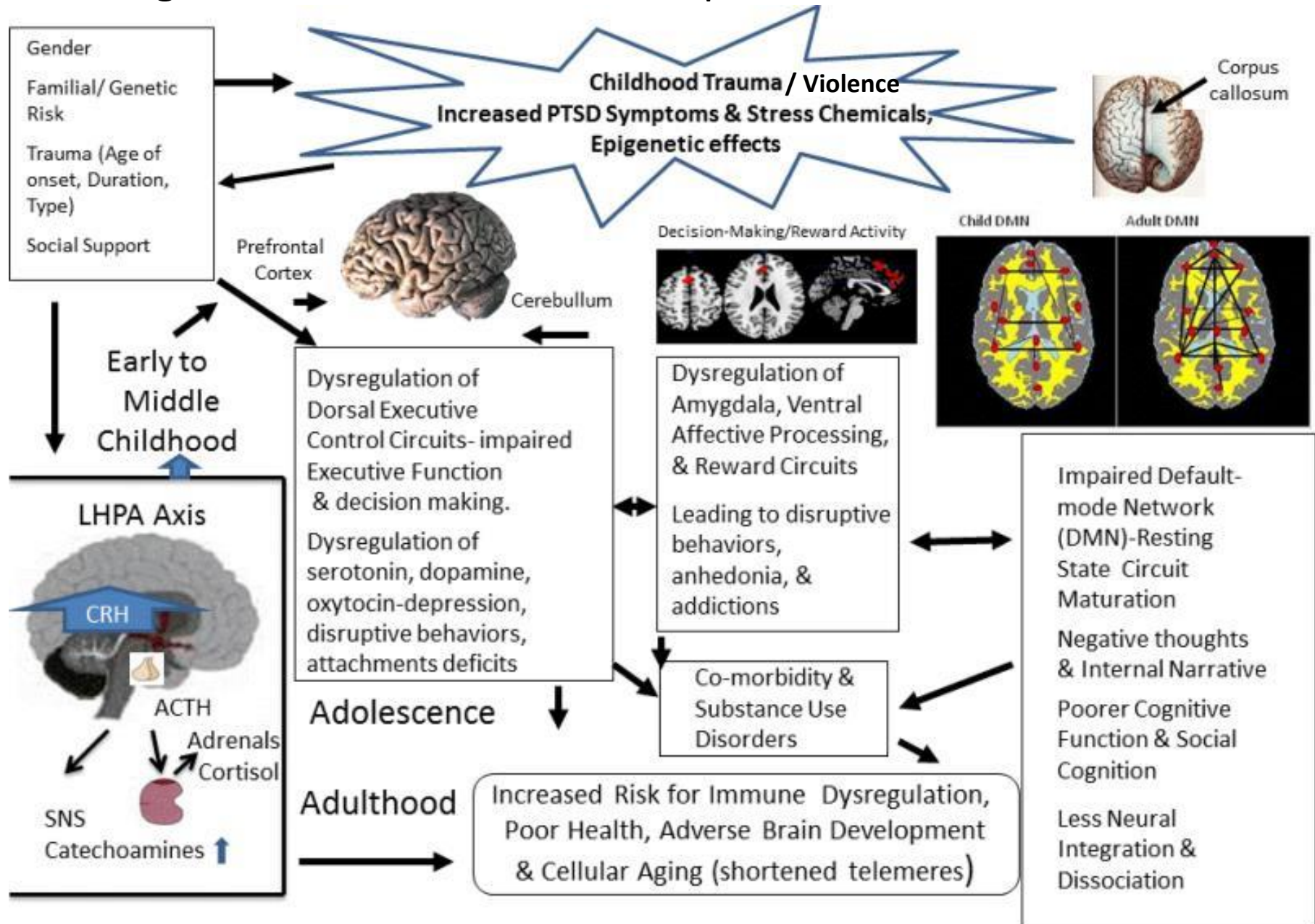
TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

UNICEF 75 *The State of the World's Children 2021*

- The COVID-19 pandemic has raised concerns about the mental health of a generation of children. But the pandemic may represent the tip of a mental health iceberg – an iceberg we have ignored for far too long.
- *The State of the World's Children 2021* examines child, adolescent and caregiver mental health. It focuses on risks and protective factors at critical moments in the life course and delves into the social determinants that shape mental health and well-being.
- It calls for **commitment**, **communication** and **action** as part of a comprehensive approach to promote good mental health for every child, protect vulnerable children and care for children facing the greatest challenges.

Pathogenetic Mechanism of the Impact of Violence on the Child

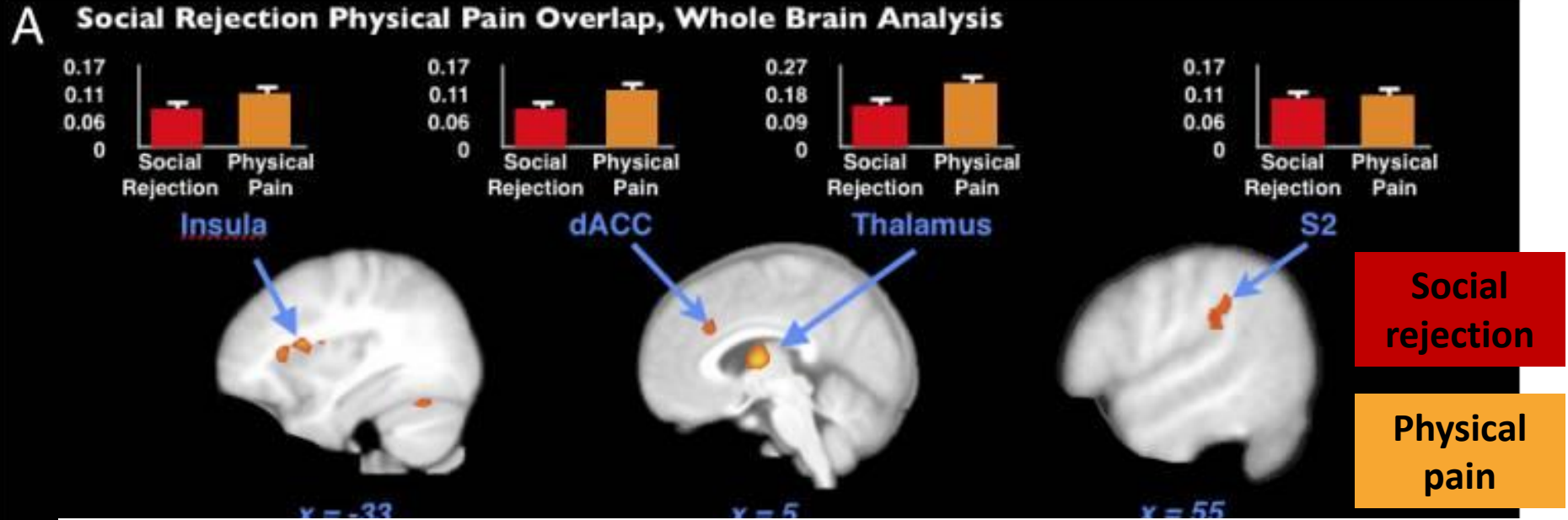

De Bellis et al. The Biological Effects of Childhood Trauma. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*.

2014;23(2):185-222.

Different forms of child maltreatment have equivalent psychiatric effects

Social rejection 'hurts'

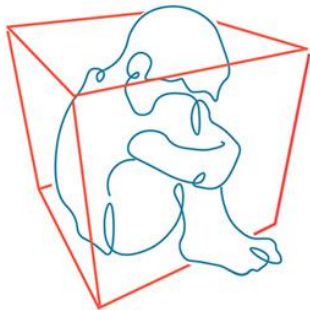
B The impact of social rejection and physical pain on different brain structures was compared with magnetic resonance imaging (MRI). Subjects were reminded of past social rejection (by parents, life partners, friends...)

Results show that social rejection (emotional pain) activates similar parts of the brain that physical pain does and results in the release of natural opioid painkillers in the brain.

Kross et al. Social rejection shares somatosensory representations with physical pain. *Proc Natl Acad Sci USA*. Apr 2011.

Vachon et al. *JAMA Psychiatry*. Nov 2015.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

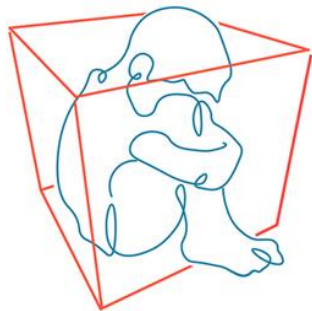
P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Konferences mērķi

- Konferences virsmērķis ir palīdzēt sabiedrībai un valsts institūcijām rast risinājumus, kā pasargāt bērnus no kaitējuma normālai attīstībai, ko nodara pandēmijas.
- Daudzu valstu valdības nav izvērtējušas pandēmijas laikā pieņemto lēmumu ietekmi uz bērniem, tādējādi ignorējot ANO Bērnu tiesību konvencijas normu par bērnu interešu absolūtu prioritāti iepretim jebkuras citas sabiedrības grupas interesēm.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

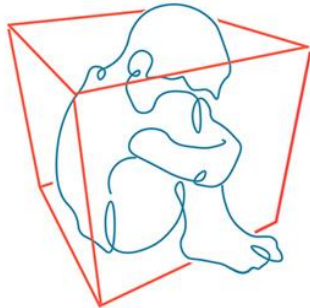
P LATVIJAS
EDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Konferences mērķi

- Arī Latvijā ne parlaments, ne izpildvara nav izveidojuši daudznozaru akadēmisku zinātnieku komandu, kas izstrādātu stratēģiju bērnu pasargāšanai no pandēmiju ietekmes sekām izglītībā, veselības aprūpē un ilgstošā valsts parādu atmaksāšanā.
- Sabiedrībai ir jāapzinās sekas, ko Covid-19 pandēmija nodara bērnu izglītības, veselības, ekonomiskā stāvokļa kvalitātei, lai izprastu, kā pareizāk rīkoties kā personīgā, tā valsts rīcības līmenī.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

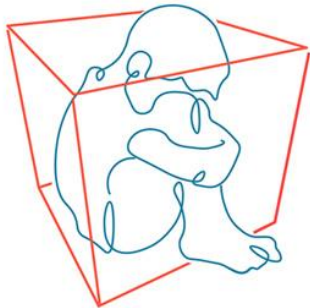
P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Kādēļ šī konference?

- Turpmākais, nevien šīs pandēmijas, bet arī jebkuras citas krīzes kaitējums bērniem ir jāaptur vai ievērojami jāsamazina! Fakti liecina, ka šis acīmredzami viengabalainais darbs nav pa spēkam atsevišķu ministriju darbiniekiem vieniem pašiem.
- Tieši postpadomju telpā būtiska daļa sabiedrības neapzinās, ka visaptveroša vakcinācija ir vienīgais veids kā aizsargāt seviis pašu, bērnu un valsts drošību.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

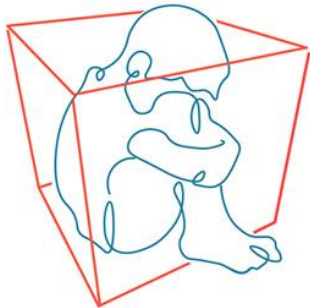
**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

**LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA**

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Kāds ieguvums no konferences?

- Tādēļ esam pirmoreiz Latvijā pulcējuši pētniekus, kuri orientējas bērnu attīstībai būtiskākajās nozarēs, lai apkopotu viņu atziņas, kas kļūs par pamatu turpmākam darbam krīzes situāciju gatavības algoritmu izstrādāšanai.
- Krīzes situācijas algoritma radīšana ir jāuzsāk tieši zinātniekiem pētījumos balstītā sadarbībā ar visdažādākajām neformālām sabiedrības mērķgrupām.
- Viedokļi, fakti un dati, ņemot vērā citu valstu pozitīvo un negatīvo pieredzi bērna pasargāšanā no krīzes ietekmes, jāintegrē konkrētā algoritmā.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

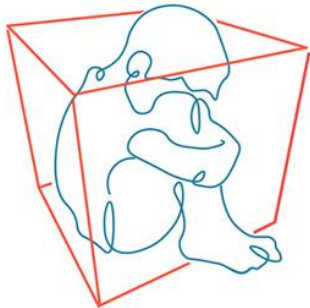
**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Bērnu tiesības versus vecāku tiesībām un valsts tiesībām un atbildībai

- Paceļas jautājumi, kā garantēt bērna labākās intereses, piemēram, uz netraucētu attīstību:
- Cik tālu vecāki drīkt iet pieļaujot kaitējumu savam bērnam (nevakcinējot, nelaist klātienē skolā)
- Kur sākas valsts tiesības to nepieļaut
- Vai Latvijā (un citviet) pastāv šāds instruments?
- Vai pastāv COVID-19 gadījumā

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

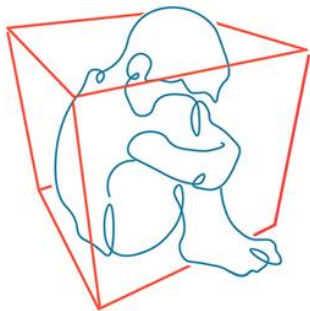
P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Kādēļ nevar iedarbināt aizsargmehānismu bērnu aizsardzībai pret kaitējumu no tuviniekiem?

- ANO Konvencija Par bērna tiesībām – bērna tiesības prioritāras
- Konvencijai lielāks spēks kā likumiem
- Vai Konvencija darbojas katastrofu situācijās
- Epidemioloģiskās drošības likums
- Katastrofu likumi (Law on Disaster)
- Vakcinācijas pretinieku bērns, reliģisku sektu, skolā nelaidēju, nostrādinātāju

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

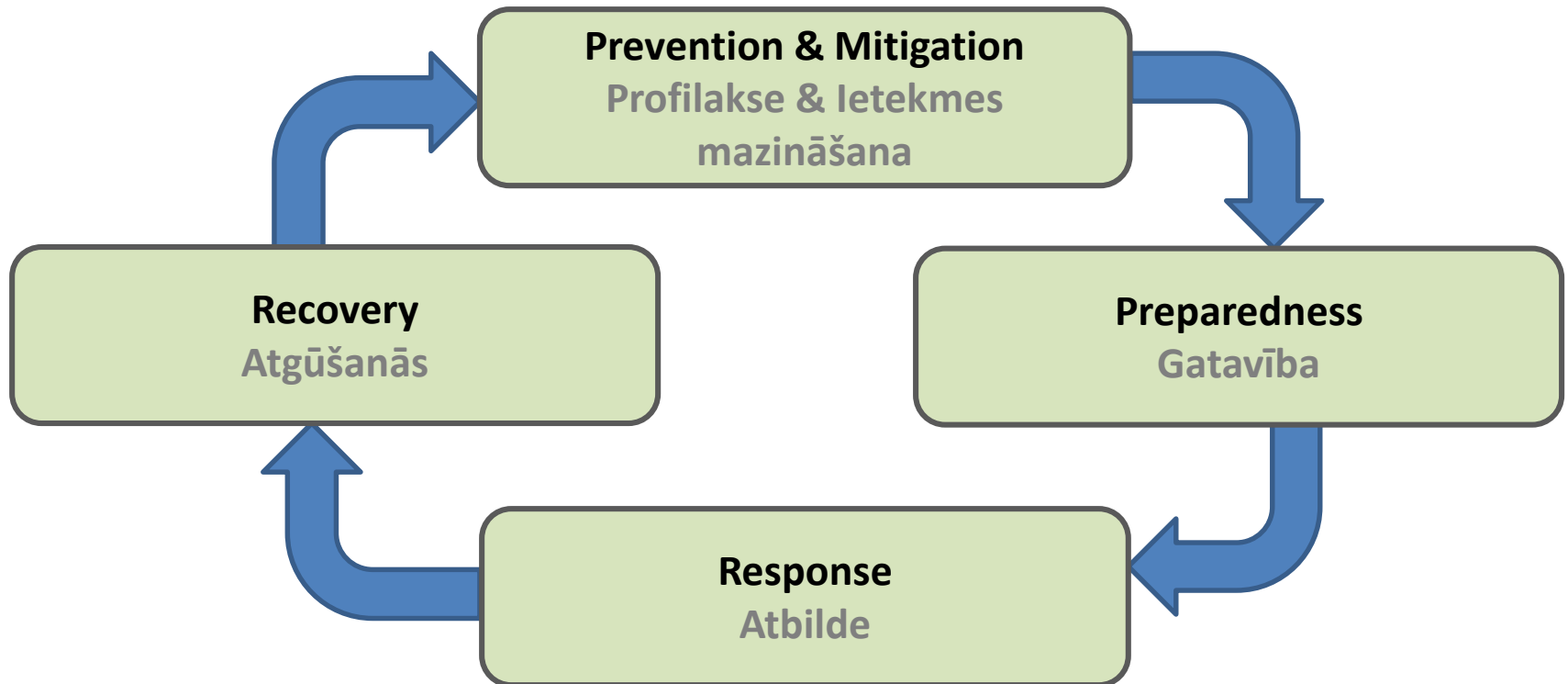
TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

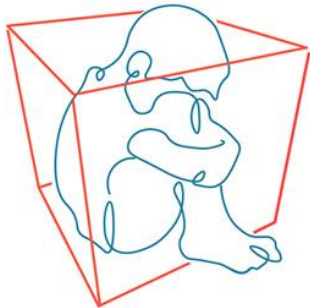
- COVID-19 kā Aisbergs
- COVID-19 – smagākā krīze bērniem UNICEF 75 pastāvēšanas gados
- ANO Konvencija – bērni prioritārā grupa, tiek ignorēts valstij pieņemot lēmumus
- Rezultāti – nav zinātnē balstītas saskaņotas stratēģijas bērnu labākajās interesēs
- Krīzes gatavība - nav, bet jārada, nemana
- Postpadomju & Rietumu plaša bērnu konkurētspējā
- Epiģenētika

Disaster management cycle

Katastrofu pārvaldīšanas cikls

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
PEDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

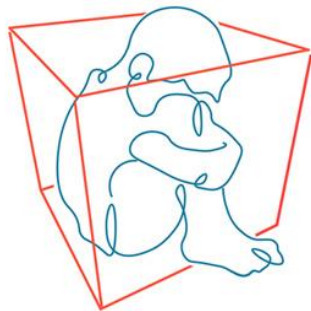
Epidemioloģiskās drošības likums

2.pants. Likuma mērķis

Šā likuma mērķis ir reglamentēt epidemioloģisko drošību un noteikt valsts institūciju, pašvaldību, fizisko un juridisko personu tiesības un pienākumus epidemioloģiskās drošības jomā, kā arī noteikt atbildību par šā likuma pārkāpšanu.

Katastrofu situācijas – valdības tiesības rīkoties

- A **state of emergency** is a situation in which a government is empowered to be able to put through policies that it would normally not be permitted to do, for the safety and protection of its citizens. A government can declare such a state during a natural disaster, civil unrest, armed conflict, **medical pandemic or epidemic or other biosecurity risk**.
- ***Justitium*** is its equivalent in Roman law—a concept in which the Roman Senate could put forward a final decree (*senatus consultum ultimum*) that was not subject to dispute yet helped save lives in times of strife.
- States of emergency can also be used as a rationale or pretext for suspending rights and freedoms guaranteed under a country's constitution or basic law, sometimes through martial law or revoking *habeas corpus*. The procedure for and legality of doing so vary by country.

Biedrība
GLĀBIET BĒRNUS
Latvian Protect the Children

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

P LATVIJAS
EDIATRU
ASOCIĀCIJA

COVID-19 IETEKME UZ BĒRNIEM

TIESĪBAS UN ATBILDĪBA

Izņēmuma stāvoklis/situācija

- A **state of exception** (German: *Ausnahmezustand*) is a concept introduced in the 1920s by the German philosopher and jurist Carl Schmitt, similar to a state of emergency (martial law) but based in the sovereign's ability to transcend the rule of law in the name of the public good.

Ko darīt ārstiem un vecākiem, ja bērns ir pārslimojis akūtu COVID-19?

Ārstiem

Izmanto rekomendācijas ģimenes ārstiem un vecākiem par bērnu uzraudzību pēc pārslimotas SARS-CoV-2 infekcijas un ilgtermiņa Covid-19.

Rekomendācijas pieejamas BKUS mājas lapā sadaļā **Jaunumi**.

Vecākiem

1. **solis.** Aizpilda divus tiešsaistes testus **1 mēnesi** pēc Covid-19 pārslimošanas:

- *Skrīninga testu ieilgušu Covid-19 simptomu izvērtēšanai,*
- *Skrīninga testu psiholoģiskās labsajūtas izvērtēšanai.*

<https://engage.longenesis.com/bkus/>

2. **solis.** Ja testa rezultāti parāda, ka bērna veselības stāvokli būtu ieteicams izvērtēt papildus, vecākiem jāpiesakās **ambulatorai konsultācijai BKUS Covid-19 pārslimojušo bērnu uzraudzības programmā** pa tālruni 80708866.

Bērnu klīniskā
universitātes
slimnīca

Meklēt

AAA

Kontakti Pakalpojumi Atrodi savu ārstu Pacientiem un ģimenēm Jaunumi Profesionāļiem

Piesardzības pasākumi slimnīcā Attālinātas konsultācijas Ieilgušu Covid-19 simptomu testi